DISSERTATIO IVRIDICA

DE

LOCATIONE IVRISDICTIONIS

Von

Verpachtung derer Gerichte

QVAM

INDVLTV

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

PRAESIDE

D. IACOB AVGVSTO FRANCKENSTEIN

SERENISSIMI PRINCIPIS ANHALTINO-SERVESTANI CONSILIARIO AVLICO ET REGIMINIS

DIE XXX. IAN. CIↃIↃCCXXVIII.

PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISITIONI

SISTIT

AVTOR

IOANNES CHRISTIANVS Sommer

DRESDENSIS.

EDITIO SECVNDA

LIPSIAE

LITERIS LANGENHEMIIS.

1747.

Bibliotheca NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Q. D. B. V.

CAP. I.

DE

LOCATIONE IVRISDICTIONIS
IN GENERE.

§. I.

Vſum Locationis Conductionis licet ad abuſum vſque, circa omnis paene generis res, in terris Germaniae vigere videamus, tamen vſus eius in locatione incertorum redituum eſt frequentiſſimus, quippe qui fraudibus adminiſtrantium maxime ſunt obnoxii, proinde longe vtilius videtur, iſtos ſub certis mercedibus locari, quam pro ſumtuoſis ſtipendiis aliorum adminiſtrationi concredere; Maior enim vtilitas expectanda, ſi quis curam rei ſibi concreditae, non vt alienae, ſed quaſi propriae ſuſcipiat. SECKEND. *in Teutſchen Fürſten-Staat P. 3. Cap. 2. ʃ. 5. in notis.* AMELVNG *de Loc. Conduct. Rei Dominicae.* Eſt autem Locatio Conductio: Contractus conſenſu initus, de vſu rei vel perſonae opera, *Vſus Locat. Conduct.* *Eius Definitio.*

Digitized by Google

pro certa mercede concedenda. Diuiditur in Locationem rerum et operarum; Licet equidem hae duae locationis ſpecies iisdem fere nitantur regulis, tamen in effectu quodammodo differunt: Quod nempe Locatio rerum facilius tranſeat ad haeredes, quam operarum, et quod in Locatione operarum quandoque maior praeſtanda diligentia. *l. 13. §. 5. l. 25. §. 7. ff. de Locat.*

§. II.

Quid locari poſſit.

Veniunt in hunc Contractum res omnes commerciis hominum non exemtae *l. 34. §. 1. ff. de Contrah. Emt.* ſiue ſint corporales ſiue incorporales; Licet equidem hae ſolo cohaereant, modo ad vtilitatem perſonae ſimul ſint conceſſae; ſiue ſint Allodiales ſiue Feudales. Eſt enim feudum vſusfructus generatim accepti ſpecies *II. feud. 9. §. donare.* VVLTEI. *I. de Feud. C. 2. n. 9.* Nec transfertur Dominium per Locationem *l. 39. ff. de Locat.* Quin imo ad longum, locari feudum poteſt, tempus *II. feud. 9.* quia generaliter hic textus loquitur v. LVDWELL. *in Synopſi Iur. Feud. p. 306.* neque ad hoc vt Locatio rei feudalis valeat, aliud quid requiritur, quam vt non ſit fraudulenta. v. ANTON. *Diſp. feud. 9. th. 3.* Et videntur contrariae opinioni accedentes, erroneo niti principio, ac ſi vtile Dominium hoc ipſo transferatur; Id enim ſi fieret, vtique ſine ſubinfeudatione eiusmodi locatio non procederet: Imo feudo ante finitum tempus locationis aperto, non tenebitur Dominus, locationis contractum adimplere v. ANTON. *l. c.* Praeterea Obiectum Locationis conſtituunt res ad fiſcum vel Rempubl. pertinentes, ſiue ſint corporales, vt praedia Ciuilia et fiſcalia, de quibus in *t. T. C. de Locat.* ſiue incorporales, cuiusmodi ſunt omnes fiſci reditus, vectigalia quoque variis de rebus ſoluenda. *l. 17. §. 1. ff. de V. S.*

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Seruitutes vero Reales niſi cum fundo cui cohaerent, locari non poſſunt; *l. 44. ff. de Locat.* Tum quia rebus inhaerent et per ſe non exiſtunt, et nemo ſeruitutem Vrbani vel Ruſtici praedii acquirere poteſt, niſi qui habeat praedium, *ſſ. 3. I. de Seru. Ruſt. et Vrban. praed.* Tum quia eſt de Subſtantia hujus contractus, vt fiat ad tempus, quod harum ſeruitutum Naturae contrarium cenſent, per *l. 4. ff. de ſeruit.* Eandem quoque deprehendimus diſpoſitionem in Iure Can. de Iure Patronatus, quod ſine fundo cui cohaereat illud vendi non poſſit, ergo nec locari idque ex ratione a ſeruitutibus aliena, quod nempe Ius Patronatus ſit ſpirituali annexum *Cap. 16. X. de Iure Patron.* STRYCK. *caut. Contr. Sect. 2. C. 9. ſſ. 12.* ZIEGL. ad *Lancell. L. I. t. 28. ſſ. 13.*

Quid locari non poſſit.

§. IV.

Ex his paulo penitius conſideratis, quilibet facile colligere poterit, Iuriſdictionem hodiernam, prout in foris Germaniae hodie exercetur, obiectum eſſe Locat. Conduct. inuita natura Iuriſdictionis Rom. Quo autem haec noſtra aſſertio eo poſſit eſſe euidentior, non abs re fore credimus, ſi in naturam huius noſtrae hodiernae Iurisdictionis accuratius inquiramus, eamque a falſis conceptibus liberare allaboremus. Eſt autem hodierna Iurisdictio in genere conſiderata: Poteſtas in omnibus cauſis Iudicialibus, tam Ciuilibus quam Criminalibus, cognoſcendi, ſententionandi, ſententiaſque exequendi, beneficio Principis regulariter conceſſa. Ad omnem Iuriſdictionem haec tria iam recenſita neceſſario deſiderantur requiſita, et vno alteroque ex his deficiente, ſemper defectu quodam laborabit Iurisdictio. Quemadmodum enim carnifex, qui ius habet ſententias capitales exequendi, non dici poteſt Magiſtratus,

Recte tamen locatur Iurisd. hodierna.

Eaque definitur.

Digitized by Google

tus, ita etiam iſte qui habet ius cognoſcendi tantum, non dici poteſt habere Iurisdictionem. Summa Iurisdict. diuiſio abit in Patrimonialem et Perſonalem, haec tanquam officium perſonae conceditur, et cum ea exſpirat; Illa autem eſt ius exercendi Iuriſdictionem in certo quodam diſtrictu, a Principe in Proprietatem ſubordinate conceſſum, et eſt aut in Patrimonio Vniuerſitatis aut in Patrimonio priuati. Nomine *patrimonialis* iſta venit, quod in haeredes aut poſteros transmittatur, et vti aliae res, in bonis eſſe, certoque pretio aeſtimari ſoleat: *daher werden die Gerichte bey Ritter-Gütern und Herrſchafften um ein Gewiſſes angeſchlagen*, vid. PAVRMEISTER *de Iurisdict. L. 2. c. 20.* MYLER. *de Princ. et Stat. Imp. c. 48. §. 15.* Diuiduntur iſtae duae ſpecies Summae in Eccleſiaſticam et Secularem, haec ad cauſas et perſonas ſeculares ſpectat, illa autem Eccleſiaſtica nempe cauſas Eccleſiaſticas et Clericos concernit, exerceturque apud nos per Conſiſtoria, non tamen neceſſario, vti putat CARPZOV. *in Iurispr. Eccl. L. I. def. II.* Vnde et Dominos minus amplo territorio inſtructos, Conſiſtoriales ſaepe cauſas Regimini ſuo vindicare nouimus; Licet in honorem ordinis Eccleſiaſtici, vbi ſemel iſta ſeparatio fuerit admiſſa, eandem haud improbandam cenſeamus; Eccleſiaſtica differt a Seculari, non ratione concedentis, ſed ratione obiecti. Diuiditur Secularis porro in Ciuilem et Criminalem.

Et diuiditur:

§. V.

Quomodo acquiratur Patrimonialis Iurisdictio.

Tot fere ſunt modi Patrimonialem acquirendi Iurisdictionem, quot rerum vel iurium aliorum, MEV. *P. IV. Dec. 292.* fierique id ſolet, aut per Inueſtituram, *Land-R. L. 3. a. 52.* aut per Praeſcriptionem, aut alio quocunque titulo. Non enim per Inueſtituram tantum iſta conceditur; inuenitur enim eadem in Allodiis Nobilium per totam

Digitized by Google

tam fere Sueuiam, tractum Rhenanum, Franconiamque, teſte GVNDLINGIO *ad Digeſta p. 149.* Prout apparet ex ſequenti conceſſione Banni a Ruperto Caeſare, Conrado de Roſenberg, ſine vlla mentione feudi, facta: *Haben In erleubet und gegunnet, erlauben und günnen In in crafft diſs Brieffs und Rom. Künigl. mechte das Sie in irem Dorff zu Sweyen und in ſinem Begriffe Schulteiſſen und Scheffen, und nemlich ein Hals-Gericht, Stoke und Galgen daſelbs Furbaſſermere ewiglich haben und auch mit demſelben Gericht richten und gefaren ſollen und mogen, als das in andern Gerichten daby Gewonheit iſt etc.* vid. SCHILTER. ad *Jus Feud. Alem. C. 42. §. 29.* Licet equidem Imperator olim ſolus Iurisdict. Criminalem in feudum dare potuerit *L R. L. 3. a. 64.* tamen vi Superioritatis territorialis omnibus ſtatibus Imperii et immediatis haec poteſtas hodie in ſuis territoriis iure competit, niſi exceptio ſpecialis doceri queat. Si per Praeſcriptionem acquiratur Iurisdictio, non immemoriali opus eſt tempore, ſed ſufficit tempus praeſcriptionis ordinarium in Germania praefixum, quia ea non eſt ſpecies reſeruatorum Principis. Concedimus equidem, ea quae iam diximus, Iure Romano non obtinuiſſe, an autem Iure Germanico hac in parte adhuc Romanorum tradita obtineant, illud merito negamus: Erat enim Iurisdictio Romana nihil aliud, quam publica functio Perſonalis, vid. HVBER. *in Praelect. ad Tit. de Iurisd.*; Minime vero in Patrimonio priuatorum, et proinde non poterat praeſcribi: Cum autem iure atque conſuetudine illa, maxima ex parte in foris Germaniae facta ſit Patrimonialis, vtique de iis quae diximus, non erit dubitandum; Eoque magis, cum ſententiam noſtram per *O. Crim. a. 1.* ſequentibus in verbis confirmatam videamus: *Wo aber etliche von Adel ſolche Gerichte von alten Herkommen biſs anhero eigener Perſohn beſeſſen,*

beſeſſen, wollen wir, daſs die ſelbige hinfürter auch ohne fernere Weigerung beſitzen, und ſolch Herkommen und Gebrauch in ihren Kräfften und Weſen bleiben ſollen. Et impoſſibile foret, pleriſque Iurisdictionem exercentibus, alium ſuae Iurisdictionis edere titulum, quam Praeſcriptionis.

§. VI.

Tam Secularis quam Eccleſiaſtica poteſt eſſe Patrimonialis.

Non tantum autem Secularem, verum etiam Eccleſiaſticam in patrimonium dari a Principe poſſe Iurisdictionem, facile apparet, ſiue originem eiusdem, ſiue praeſentem illius inſpiciamus ſtatum. Non enim primis a Seruatore nato ſeculis forum habuerunt Epiſcopi aut ſpecialem Iurisdictionem, ſed ipſi miſero adhuc Chriſtianorum ſtatu, arbitrorum modo, lites inter Chriſtianos obortas amice componere conabantur; poſtea ſub Conſtantino M. criſtas erigentes ab Imperatoribus delegabantur ad audiendas quorundam cauſas, vnde epiſcopalis audientia dicebatur, non tamen excluſa Imperatoris Iurisdictione, vid. EVSEBIVS *in vita Conſtant. M. L. 4. C. 24.* Sub Iuſtiniano autem et Germ. Impp. haec Notio Epiſcoporum ſenſim in Iurisdictionem imo Principalem dignitatem ac poteſtatem excreuit MYLER. *Archol. Princ. Imp. C. 12. 13. et ſeqq.* CONRING. *de Conſtit. Epiſc. Germ.* Sed imminuta haec facies Potentiae ſub pallio Sanctitatis ventilatae, per Pacificationem Religioſam *de an. 1555. et I. P. W. a. 5. ʃ. 30. et a. 8. ʃ. 1.* dum ad territoriorum Dominos Iure Superioritatis ius Sacrorum rediit. Quo Iure igitur Principes hodie Secularem priuatis in patrimonium dant Iurisd., eodem quoque concedere poſſunt Eccleſiaſticam; Quod etiam aliqua ex parte iam factum eſſe, teſtantur, *die geiſtlichen Vnter-Gerichte,* quibusdam locis conceſſa, conf. Excellentiſſimus DONDORF. *diſp. de iurisd. Eccleſiaſt. Cap. 3. ʃ. 11.* coram quibus cauſae Eccleſiaſticae parui momenti tractan-

Digitized by Google

tractandae, quorum etiam mentionem facit SECKENDORFF *in teutſchen Fürſten-Staat P. 2. C. 11. ſ. 3.* Cum autem haec ad ſingularia ſaltem priuilegia rariſſime concedi ſolita ſint referenda, merito hanc cum ſeculari non miſcemus.

§. VII.

Diſtinct. Secular. Iurisdict. in Altam & Baſſam.

Potius de diſtinctione Iurisdictionis Secularis in Altam et Baſſam erimus ſolliciti, eoque magis, cum videamus, alium in vno eodemque loco habere in Patrimonio *die Ober-Gerichte,* alium autem *die Nieder-oder Erb-Gerichte.* Illa appellatur Criminalis, haec Ciuilis; Quae ideo hoc inſigniuntur nomine, quia ad Ciuilem, omnes cauſae Ciuiles et Pecuniariae, quae ex Cauſis Criminalibus non proueniunt, leuioraque delicta, *Schläge, braun und blau, eine Deube die unter drey Schillingen,* id eſt *weniger denn 4. ggl.,* referuntur; Ad Criminalem autem potiſſimum ea ſpectant, *was an Haut und Haar gehet, oder Blutflieſſende offene Wunden etc.* Vtriusque autem Speciei vlteriorem determinationem ſuppeditat Reſol. Grau. de an. 1555. tit. *was zu Ober-Nieder-oder Erb-Gerichten gehörig.* Quia autem omnes caſus non continentur in hac Conſtit., vti apparet ex eiusdem verbis: *Alle ſolche und dergleichen,* Iudicis eſt officii, vt ex Caſibus verbotenus recenſitis, ex identitate Criminis, ex perſonarum conditione, aliisque circumſtantiis de ſimilibus iudicet, cui normae loco inſeruire poterit Reſponſum Scabin. Lipſ. quod deprehenditur in CARPZ. *Crim. quaeſt. 109.* Maxime autem in his determinandis cuiusque loci conſuetudines ſunt inſpiciendae. SECKENDORFF *in Teutſchen Fürſten-Staat P. 2. C. 9. ſ. 8.*

§. VIII.

Non praeſumitur eſſe in Patrimonio Iurisd.

Licet equidem huius iam recenſitae Iurisdictionis vna vel altera ſpecies in omnibus Ciuitatibus pagisque exerceatur, tamen in neutrius praeſumuntur eſſe Patrimonio,

 niſi

Digitized by Google

niſi doceri poſſint tituli acquiſitionis, quorum in §. 5. mentionem fecimus. Eoque magis haec praeſumtio contra minores Ciuitates obtinebit, cum adeo videamus maioribus nullam olim competiiſſe Iurisdictionem. Notum enim eſt, multas Ciuitates, quae Ius Ciuitatis licet habuerint, tamen poſt multorum demum annorum interuallum Iurisdict. accepiſſe, vid. *von* ROHR *Hauſshaltungs-Recht L. 3. C. 8. ſ. 2.* Et etiamnum hodie dari Ciuitates, quae nulla gaudeant Iurisdictione, vti patet ex CARPZ. *P. 3. Conſt. 3. Def. 21.* qui Senatui Wahrenbrucenſi neque ſuperiorem neque inferiorem competere Iurisdict. refert. Quamobrem etiam teſtamentum coram eodem Senatu conditum, vt eius fide et autoritate conſeruaretur, inualidum declaratum eſt, teſte CARPZOV. *c. l.*; quam ob cauſam CARPZOVIVS exiſtimat, rariſſime magiſtratui in paruis oppidis Iurisdictionem competere. Praeterea WECKIVS in *Chron. Dreſd. Part. 4. Tit. 6.* de noſtra Saxonia notat, quod ante annum 1428. nemo Statuum Prouincialium Iurisdictionem Superiorem Patrimonialem Iure exercuerit. *Idem Part. 2. Tit. 4.* notat: Quod Marchiones Miſniae Iurisdict. in Vrbem Dreſdam ipſi adminiſtrandam curauerint. Quin imo ſi antiquiorum temporum monumenta inueſtigemus, deprehendemus, fuiſſe olim German. Imperatoribus ſolenne, vt perpetuos Iudices, a Senatu plane ſeparatos, ciuitatibus imponerent. Documento huic aſſertioni eſſe poteſt celeberrima Norimbergenſium Vrbs, prout teſtatur ſequens conceſſio Iurisdictionis a Ruperto Caeſare Ciui Norimbergenſi facta: *Wir Ruprecht etc. Bekennen etc. das wir von beſunder Gnaden und Rom. Kuniglicher mechte von betewegen des Rates der Stadt zu Nurnberg unſer und des Richs lieben Getruwen den Panne uber das Gerichte zu Nurnberg verliehen haben, und verliben in Krafft diſs brieffs unſerm lieben getruwen Bertholden Pfin-*

olim enim Ciuitates plurimae nullam habuere.

idque probatur Exemplo Ciuit. Wahrenbrucenſ.

Teſtimonio Weckii

Vrbis Dreſdenſis

Norimbergenſis

Digitized by Google

Pfintzing, Burgern zu Nurnberg. Mit Urkunden diſs briefs verſiegelt mit unſer kuniglichen Majeſtät Inſiegel. Geben zu Collen nach Chriſts gepurt in den 1401. jare uf der Heil. dryer Kunige tage &c. vid. SCHILTER. *ad Ius Feud. Alemann. p. 263.* Perhibent etiam de Lipſia PEIFFER. *Lipſienſis.* *L. 2. §. 2. Rerum Lipſienſ. p. 126.* et SCHNEIDER. *in Chron. Lipſ. L. 5. p. 225. ſeqq.;* Quod primi Lipſienſ. Iudices ſeu Sculteti et Praetores, non modo perpetuam Iudicandi poteſtatem, ſed et veluti fiduciariam ab imperatoribus ſibi ita datam poſſederint, vt ad ſtirpem quoque illorum virilem Iurisd. haereditariae exercitium deſcenderit, eaque deficiente ius caducum ad Principem demum redierit, qui deinde illud pro arbitrio alii, ſub eadem ratione, tam gratis quam pro certa pecuniae ſumma, conceſſit. Exempla de hoc extant apud SCHNEIDER. *c. l.* Idque Lipſiae durauit ad annum vſque 1434., vbi Elector *Fridericus II.* cognomine *Placidus* Iurisdictionem ſuperiorem intra et extra vrbem, vſque ad Weichbildum ſiue fines Ciuitatis, Senatui et Ciuitati Lipſienſi pro tribus millibus aureorum Rhenenſium ſub pacto retrouenditionis vendidit; Quam demum Georgius Dux Saxon. anno 1506. denuo ſolutis tribus millibus aureorum Rhen. penitus in patrimonium eis dedit. SCHNEIDER. *c. l. p. 228.* Nos iam non prolixiores erimus in recenſendis exemplis; licet enim plura adhuc proſtarent, plurima tamen incertitudine laborant. Ablegamus potius Lectorem Beneu. ad CONRINGII *Diſſert. de Iudiciis Reip. Germ. §. 85.* vbi inquirit, quando et quomodo Iurisdictio translata ſit ad Ciuitates et Nobilium praedia: vt et ad SECKENDORFF *in Teutſchen Fürſten-Staat P. 2. C. 9. §. 3.* qui exiſtimat, initium eiusmodi conceſſionum ſeculo demum XIII. factum eſſe.

Digitized by Google

§. IX.

Differentia Magiſtratus Ciuitatis et Iurisdict. habentis.

Nec id mirandum, ſi differentiam officii Magiſtratus Ciuitatis et Iurisdictionem habentis perluſtremus. Incumbunt enim Magiſtratui Ciuitatis ea tantum, quae ad Politiam ſpectant, ac delictorum quae illam turbant cognitio, executio autem a Praefectis eſt peragenda, niſi per ſpeciale Ius Magiſtratui conceſſa ſit Iurisdictio. Habent equidem Magiſtratus Vrbani Iurisdictionis vmbram, non vero Iurisdict. ipſam. Poſſunt enim Decreta atque Statuta de rebus Ciuilibus *in Policey-Sachen* condere, adminiſtratores eligere, et annuas praeſtationes atque collectas exigere, habentque modicam coercitionem contra contumaces et negligentes, quae potiſſimum conſiſtit in iure mulctandi ad certam vsque quantitatem, item arreſtandi et incarcerandi, *Arreſt und bürgerlicher Geborſams-Zwang*, de quo iure mulctandi minus erit dubitandum, cum etiam Collegiis Opificum notio quaedam et coercitio conceſſa ſit. v. CARPZ. *ad Proc. 2. 3. 88.* SCHILTER *Exerc. adff. VI. §. 22.* Vlteriusque determinatur eorum officium in *Weichbildo art. 19. 42. et 43.* Quod maxime ex ſequentibus verbis *art. 19.* latius apparet: *Ein Burgermeiſter hat die Gewalt, daſs er richten mag über allerhand falſche Maaſs und unrechte Waage, und unrechte Scheffel, und über allerhand falſchen Speiſe-Kauff, und über die Becker, die klein Brod verkauffen, oder die Fleiſcher, die ungebs Fleiſch, und über Vorkäuffer, oder Marck-Hoecken, daſs ſie rechten Kauff geben, und miſsthut ihn einer wider ihr Geſetz, der wettet darumb Haut und Haar, oder eine Windiſche Marck (das ſind 30. Schillinge) ſolches damit zu loeſen. Ihr Geſetze iſt, wenn man einen Schaub auf dem Marckt ſteckt, ſo ſollen die Marckt-Hoecken nichts mehr kauffen, daſs ſie fürbaſs verkauffen wollen etc.* Quae vltra iſta aſcendunt, iſtis erunt vindicanda, qui Iurisdictionem in tali loco exercent.

§. X.

Digitized by Google

§. X.

Ea quae iam de Ciuitatibus in medium protulimus, etiam ad Caſtra pagosque applicanda eſſe, certiſſimum eſt, cum nec eſſentiae fundi aut Iurisdict. repugnet, vt alius fundum, alius Iurisdictionem in illo habeat; Praeſtat enim fundus ſuas vtilitates etiam ſine Iurisdictione. Nec exiſtimet quispiam, ideo praeſumtionem quandam Iurisdictionis pro illis militare, quod antiqui Germani poteſtate Dominica in ſeruos ſuos fuerint vſi, extincta enim conditione ſeruili ſubditorum, extincta etiam cenſetur eorum obligatio, qua Dominis ſuis obſtricti erant. Praeterea etiam aliud eſt Iurisdictionem exercere, aliud diſciplinam domeſticam. Et proinde in multis adhuc deprehendes fundis pagisque, alium eſſe *der Gerichts-Herr*, alium eſſe *der Lehn-oder Erbzinſs-Herr*, atque ad conſtituendam hypothecam in immobilibus ſubditorum vtriusque conſenſum requiri, quam diſtinctionem etiam obſeruat *O.P.S.R. Tit. 46. §. Würde.* Quomodo autem et quo titulo Iurisdictio ad plerosque peruenerit fundos, de omnibus non conſtat; De Bauaria diſtincte occaſionem refert ADLZREITER *P. I. L. 25. §. 26.* Quod ſcil. ſeculo demum XIV. inſtante bello Vngarico Dux Otto pro pecunia conficienda Iurisdictionem Nobilibus et Ciuitatibus conceſſerit, non quidem omnem, ſed ad ius, aes multalitium in ſuum conuertendi vſum; quod etiam probat SECKENDORFF *im Teutſchen Fürſten-Staat P. 2. Cap. 9. ad §. 3.* qui exiſtimat, anno 1311. idem obtigiſſe.

Multo minus in Pagis Caſtrisque illa praeſumitur.

§. XI.

Ceſſabit autem haec contra Ciuitates pagosque iam allegata praeſumtio, ſi ſpeciali lege aut conſuetudine Iurisdictio illis propria facta; prout conſtat de Ciuitatibus Ducatus Wurtenbergici, quippe quae ex ſpeciali Principis ſui conceſſione Iurisdictionem poſſident et exercent, *per*

Quando haec Praeſumtio ceſſat.

 Statut.

Digitized by Google

Statut. Ducal. Würtenberg. P. I. fol. 49. MYLER ab EHRENBACH *de Princip. et Stat. Imperii pag. 446* Vt et de Ducatu Mecklenburg. et Pomer. de quibus MEVIVS *P. 2. Dec. 314.* teſtatur, Iurisdict. cum iſtis fundis coniunctam eſſe, quos Princeps in feudum dat.

§. XII.

Recte igitur tam Perſonalis quam Patrimon. Iurisdictio locatur.

Cum igitur certe ſimus perſuaſi, nos finem iſtum attigiſſe, quem nobis ſupra in §. 4. proponebamus, non dubitamus, ex iam dictis ſatis pateſcere, vtramque Iurisdictionis Speciem, tam Patrimonialem quam Perſonalem, vendi, pignori dari, Locarique poſſe. Nec deſtituimur exemplis, quibus probemus, Iurisdictionem quondam locatam fuiſſe, et adhuc hodie referri inter res locari ſolitas.

probatur exemplo Ciuit. Dreſdenſis.

Conuertemus nos tantum Dreſdam, duce WECKIO *in Chronico Dreſd. P. I. Tit. 4. et* MVLLERO *in annalibus pag. 13. 23. 49.* vbi deprehendemus, Senatui iſtius Ciuitatis olim neque inferiorem neque Superiorem competiiſſe Iurisdictionem, ſed inferiorem demum an. 1425. illi a Friderico Marchione Thuringiae et Miſniae, filio Balthaſaris Landgrafii Thuringici, ad tempus locatam eſſe, vti ex ipſis verbis Contractus a WECKIO *c. l.* adductis colligi poteſt. Cuius Iurisdict. termini ab Electore Friderico II. et fratre eius Wilhelmo Duce Saxoniae 1444. poſtmodum ſunt extenſi. Tandem autem ab Erneſto et Alberto Electore Ducibusque Saxoniae, Superior et Inferior Iurisdictio: *um ſonderlicher Bequehmlichkeit willen etc. die Gerichte über Hals und Hand, Oberſt und Niederſt in Stadt und Vorſtädten etc. etc.* vti ſonant verba, an. 1484. titulo Locationis huic Senatui conceſſa. Vnitis poſtea duabus Ciuitatibus, Dreſda nempe Noua et Vetere, Elector Mauritius Senatui tam Superiorem quam Inferiorem Iurisdict. permiſit, et quidem priorem iterum locato, in vtramque Ciuitatem pagosque circumiacentes, conceſſa ſimul poteſtate

ſtate Weichbildum erigendi; Quae tandem poteſtas, a Ioh. Georgio II. Elect. Sax., huic Senatui titulo oneroſo in patrimonium tradita eſt. Idem teſtatur KRESSIVS de *Helmſtad.* Helmſtadio ſuo in *Notis ad art. 2. §. 15. O. Crim.* quod Criminalem Iurisd. haec Ciuitas locationis iure exerceat. Aliud quoque Exemplum adducit STRYCK. in *V. M. Lib. 19. §. 54.* de Senatu Vrbis C., qui Iurisdict. Superiorem *Vrbis C.* et Inferiorem pro annuo Canone 50. Ioachimicorum et Canone haereditario *dem Erbſtands Geld* 500. Ioachim. conceſſam habet. Vidimus iam exempla Iurisdict. Perſonalis a Principe locationis tituli conceſſae; Videbimus etiam, an Patrimonialis ab iis, qui eam in ſuo habent Patrimonio, locari poſſit? De quo minime erit dubitandum, ſi modo conſiderauerimus, eam eſſe patrimonialem, ac eodem modo, quo alia priuatorum iura in commercium venire, praeſcribi, vendi, oppignorari, aliisque modis transferri; Quidni etiam locari? BEYER. *in Delin. Iur. Germ. L. 1. Cap. 4. §. 12.;* Hancque locationem procedere non tantum cum fundo, cui illa cohaereat, ſed etiam ſine eo: Quae omnia vel exinde apparent, quod iſti, qui Iurisdictionem in patrimonio habent, eam non ipſi adminiſtrent, vti olim factum, vid. BEYER. *c. l. §. 16.* quod et de iure fieri debuit *O. Crim. a. 1.* Sed plurimos eiusdem actus per actuarios expedire teneri, qui plerumque ſimul ſunt officiales ſeu *Gerichts-Verwalter*, conf. BARTHII *diſſert. de Iurisd. quam Perſonae Illuſtres et Nobiles per officiales exercent.* Praeterea *per Dec. El. 73.* Dominis Iurisdictionis permiſſum, exercitium Iurisd. penitus in alium transferre.

§. XIII.

Poteſt quidem Iurisdictio in Patrimonio perſonarum *Qui poſſit conducere Iurisdictionem.* alias inhabilium, literarum et doctrinae Iuris expertum, foeminarum, infantum et ſimilium eſſe, BEYER. *c. l. §. 12.* non vero ab iis adminiſtrari, ſed illo caſu ab officiali *von*

einem

einem Gerichts-Halter eſt expedienda. *O. P. S. R. Tit.* 2. *ſ. 1.* Quamuis alias haec poteſtas Domino Iurisdict., ſi iuris ſit gnarus: *Wenn er im übrigen denen Rechten gemäſs verfähret*, vti loquitur *Dec. El. 39.* quoad plurimos actus Voluntariae Iurisdict. fuerit conceſſa. Quicunque vero non poteſt eſſe officialis, ille nec conductorem Iurisdict. agere poteſt. Quidam enim illorum prohibentur, quidam impediuntur officialis munere fungi; Ad hos referendi ſunt ii, qui non gaudent requiſitis ad officialem neceſſariis, quae praeſcribuntur cit. *O. P. R. ſ. 1. et 3.* Prohibentur vero officialis munere fungi, Praefecti eorumque Actuarii per *Mandat. Regium de die 10. Ian. 1696. daſs die Beamte keine Gerichts-Beſtallung etc.* Cuius diſpoſitionis ratio ex huius mandati apparet lectione; Prohibentur porro ad officialis munus admitti, qui extra territorium noſtrum habitant, per *Mandat. Reg. de die 7. Sept. an. 1722. daſs keine Perſohnen, die in fremden* Territoriis *wohnen*, *zu Gerichts-Haltern und* Actuari*en anzunehmen.* Quamobrem eiusmodi perſonae ſemper vt illegitimi a Conductione Iurisdictionis in Saxonia noſtra Electorali repellendi. Omnia autem iam dicta intelligenda de iſtis Conductoribus, qui ipſi exercitium Iurisdict. locatae ſuſcipere volunt, non autem de aliis, quippe qui legitimos conſtituere tenentur officiales.

§. XIV.

Locatoris perſonam repraeſentare poteſt tam Princeps

Ex his iam dictis apparet: non tantum Principem, ſed etiam priuatum locare poſſe Iurisdictionem. Poſteaquam vero iſtae Ciuitates, quae olim iurisdictionem Locationis titulo exercuerunt, maxima ex parte iure patrimoniali illam hodie poſſident, penes Praefectos ſolos, plerumque à Principe conductae manſiſſe videtur exercitium, quibus hodie a Principibus adminiſtratio Iuſtitiae et Oeconomiae,

Digitized by Google

nomiae, in certo quodam diſtrictu, qui Praefectura nominatur, ſaepius locationis titulo conceditur. Inſtitui autem ſolet haec Praefecturae locatio, praeuia notificatione publica, quam demum in termino licitationi praefixo, licitatio ſequitur, et plus penſionis nomine licitanti, optimamque cautionem offerenti, Praefectura ad certum annorum numerum conceditur. Quibus vero ſub conditionibus haec conceſſio fuerit facta, ex literis ſuper hac re confectis *aus denen Amtmanns-Beſtallungen* colligendum. Praeter requiſita autem Praefectorum externa iam recenſita, etiam interna probe ſunt exploranda; Quae autem talia ſint, ex *Reſolut. Grauam. de an. 1661. Tit. von* Iuſtiti*en-Sachen*: *§. 40.* et *ex O. P. S. R. Tit. 2. §. 2.* apparet.

§. XV.

Locatio Iurisdictionis a priuato facta, aut cum fundo cui cohaeret, aut ſine eo fieri ſolet, vid. STRYCK. *V. M. L. 19. Tit. 2. §. 67.* recipit enim diuiſionem a fundo, vid. HVBER. *in Praelect. ad Tit. de Iurisdict.* Locato autem fundo in genere, non etiam locata cenſetur Iurisdictio, vid. STRYCK. in *Cautel. Contract. ſect. 2. c. 9. §. 11.* STRVV. *Synt. Iur. Feud. c. 6. aph. 18. n. 4.* diſſentiente licet CARPZOV. *L. 5. Reſp. 15.* qui tamen ſibi ipſi contrariatur in *diſp. Feud. c. 4. §. 24.* Et applicanda hic regula: Quicquid non expreſſum, non praeſumitur conceſſum. Neque hic admittenda argumentatio a Iure Patronatus ad Iurisdictionem. Concedimus enim, ex Diſpoſitione Iuris Canonici, fundo locato etiam Ius Patronatus tacite conceſſum cenſendum, *Cap. VII. X. de iure Patron.* ratio enim Iuris Canonici, cuius ductu illud ita ſancitum, et quae *Cap. XVI. X. eod. tit.* deprehenditur, maxime a Iurisdictione differt, cum nulla ſpiritualis coniunctio pro ea militet. Semper igitur Iurisdictio expreſſe locanda, cum ne vendito quidem fundo, ſimul vendita

Quam Priuatus,

Locato autem fundo in genere non locata cenſetur Iurisdictio.

C cenſea-

cenſeatur Iuriſdictio; Conceditur enim eadem praecipue in fauorem et vtilitatem Dominorum fundi, et per accidens huic tantum cohaeret, eſtque praedium aeque a Iuriſdictione diſtinctum, ac ipſa Iuriſdictio a iuribus territorialibus, et infrequens non eſt, vt in Prouincia aliqua vnus habeat poſſeſſionem ac Vſumfructum loci, alius *die Lands-Fürſtl. Obrigkeit*, tertius *die Landes Hoheit*, quartus *die Wild-Bahn*, quintus *die Fürſtl. Obrigkeit*, ſextus *die hohe Fraiſs und Cent*, ſeptimus *die Vogtey und Erb-Gerichte*. CASP. LEOPOLD. *de concurrente Iuriſd.* Sed alia hic nobis ſe offert quaeſtio: an nimirum, Iuriſdictione in genere locata, omnes eiusdem locatae cenſeantur ſpecies? Quam vtique affirmandam ducimus, ne confuſiones Iuriſdictionis exinde oriantur, ſi Locator, qui Conductori ius ſuum conceſſit, cum eo illud exercere velit, ac imputet ſibi Locator, quod legem contractui non dixerit apertiorem *l. 39. ff. de Pactis.* Praeterea etiam ſemper vtilius meliusque, ſi Ciuilis et Criminalis coniuncta ſit Iuriſdictio. In quantum autem Conductor Locatori, et Locator Conductori obligatus ſit, ſequentia docebunt.

Locata Iuriſd. omnes ſpecies eius locatae cenſentur.

CAP. II.
DE IVRE LOCATORIS.
§. I.

Si Princeps eſt Locator vtitur iure Fiſci contra Conduct.

Poſtquam igitur in praecedenti Capite ſatis ſuperque demonſtrauimus, tam Perſonalem quam Patrimonialem Iuriſdictionem, verum Locationis Conductionis obiectum conſtituere, paucis adhuc inquiremus, in quantum Locatori Conductor, et Conductori Locator ſit obligatus, et quantum Iuris vtrique contrahentium eiusmodi inito perfectoque contractu acquiratur; Iura Locatoris praeſens ſiſtet caput, conductoris autem Iura ex ſequenti apparebunt

Digitized by Google

bunt Capite. Quemadmodum autem iam in praecedenti capite diſtinximus inter Iuriſdictionem Patrimonialem et Perſonalem, et monſtrauimus hanc ſpeciem tantum a Principe locari: ita etiam ante omnia videbimus, quo Iure Princeps contra eiusmodi Conductorem vti poſſit? Vbi praecipue obſeruanda veniunt iura fiſci, quibus Conductor ſe ſubiicere tenetur, et ipſum Principem habere iudicem, eosue quibus Princeps hoc commiſit, *t. t. C. vbi cauſae fiſc.* Qui autem hodie tales ſint, oſtendit SECKENDORFF *in Teutſchen Fürſten-Staat P. 3. Cap. 4.* coram quibus Princeps non ſolum conductorem conuenit, ſed etiam a Conductore eſt conueniendus. Quamuis fateamur, plurima iura Fiſci, quae iure Romano obtinuere, parum vtilitatis hodie habere, cum Principes de ſufficienti cautione proſpicere ſibi ſoleant, maxime quoad ius Tacitae Hypothecae in bonis Conductoris lubricum ſaepius et incertum, eoque magis in Saxon. Electorali, vbi per emendatam Proceſſus Ordinationem ſublato hoc in genere, etiam reſpectu Couductoris id ſublatum cenſendum. Reliqua autem priuilegia, quibus Princeps contra Conductorem vti poſſit, ſollicite congeſſit AMELVNG *de Locat. Cond. Rei Dominicae Cap. V.* Inter quae tamen illud non referendum, quod in *l. 11. §. f. ff. de Public. et vect.* continetur, vbi eiusmodi conductores finito Conductionis tempore, ſi ex priori conductione locupletiores exiſtant, nihilominus compelli poſſunt, eam denuo prioribus penſionibus ſuſcipere, ſi non exiſtat alius, qui ſub eadem penſione eandem ſubeat, cum videamus illud in *l 3. §. 6. de iure Fiſci* expreſſis verbis prudentiſſime ſublatum, ne ſcilicet hoc ipſo alii deterreantur, ad eiusmodi contractum ſubeundum.

§. II.

Iuriſdictio nomine Locatoris eſt adminiſtranda.

His miſſis inſpiciemus potius iura communia Locatoris Iuriſdictionis, ſiue ille ſit Princeps, ſiue priuatus.

 Vbi

Vbi ex natura Locat. Conduct. obſeruandum, penes eum locatam manere Iurisdictionem, eumque eius retinere proprietatem, et conductorem non ſuo, ſed Locatoris nomine illam adminiſtrare teneri: Non enim data eſt Conductori Iurisdictio, ſed ſaltem vſus eiusdem ei conceſſus. Latius id docet *Cap. 3. §. 4.*

§. III.

Exigere poteſt mercedem a Conductore.

Quemadmodum autem hic vſus non gratis conceditur, ſed pro certa mercedis praeſtatione; ita ius habet illam a Conductore exigendi, et quidem ſi in ſingulos annos ſit definita, circa finem ſingulorum annorum id fieri poteſt. *a. l. 29. ff. de V. O.* BERGERI *Oeconom. Iuris L. 3. Tit. 5. §. 24.* videtur enim haec contrahentis Locatoris fuiſſe voluntas, vt loco fructuum Iurisdictionis, quos per ſingulos annos ex re ſua percipiendos habet, mercedem accipiat. Quodſi autem a contrahentibus nulli certi praefixi ſint termini, in quibus merces ſolui debeat, Locator non prius, quam finito Locationis tempore mercedem exigere poterit, BERGER *c. l.* niſi per conſuetudinem regionis aliud ſit introductum, *l. 34. ff. de R. I.* Non ſolum autem Conductorem obligatum habet ad ſoluendam mercedem totius temporis, ſi per totum praefixum tempus locata vſus fuerit Iurisdictione: ſed etiam ſi negligentem ſe exhibuerit in illius adminiſtratione, quin imo eam penitus ſine iuſta cauſa intermiſerit. *l. 55. §. f. ff. de Loc. Cond.*

§. IV.

Priuari poteſt Conductor Exercitio Iurisdict. ſi officio ſuo non ſatisfaciat.

Omnia autem reliqua Conductor ſecundum legem Contractus inter ſe et Locatorem initi obſeruare tenetur, *l. 25. §. 2. ff. Loc. Cond.* et ſi id non fecerit, ad officium ſuum a Locatore adigi poterit, quin imo exercitio Iurisdict. penitus, ante tempus in contractu praefinitum, priuari, *l. 3. C. Loc. Cond.* hoc enim fine inita cenſetur Locatio, vt Iurisdictio maneat inuiolata, et iuſtitia obſeruetur,

eoque

Digitized by Google

eoque magis, cum non Locatoris tantum ſed etiam Subditorum vtilitas in eo verſetur. Caeterum in hac conductoris erga Locatorem obligatione determinanda, ad ſcripturam, quam ſuper hoc negotio conſcripſere, eſt recurrendum, aut ex Pactis Contractui adiectis controuerſia definienda; Quae autem talia ſint, a prudentia Locatoris dependet, qui optime fecerit, ſi vmbram quandam poteſtatis ſibi adhuc reſeruet, ne penitus priorem, quam in ſubditos habebat, abdicaſſe videatur Iurisdictionem. Exemplum talium reſeruationum exhibet Ill. *von* ROHR *in Hauſshaltungs-Rechte L. 1. C. 4. §. 6.*

§. V.

His igitur ita conſtitutis Conductor, qui emolumenta locatae percipit Iurisdictionis, etiam onera eiusdem, ſi aliud pacto non determinatum, ſuſcipere tenetur. Quamobrem obligatus eſt 1) ad impenſas Inquiſitionum neceſſarias ſuis ſumtibus praeſtandas, *Ord. Prou. Sax. de anno 1555. Tit. von Vnkoſten der peinlichen Rechtfertigungen,* 2) ad eos, qui iura pauperum impetrarunt, ſubleuandos. 3) Ad Patibulum aliaque Signa Iurisdict. erigenda, 4) ad praeſtandas impenſas in Executiones delinquentium, vulgo *das Hencker-Geld*, niſi aliud conſuetudine introductum, vt nempe ſubditi aut in totum, aut ex parte illas ferant, per *Cit. Ord. Sax.* 5) ad praeſtanda alimenta liberis Expoſitis *denen Findel-Kindern*, quia id ex cauſa Criminali oritur, et per *cit. Ord. Proc.* cuſtodia furioſorum ad Superiorem Iurisdict. refertur, infantes autem, qui fari nondum poſſunt, furioſis in genere aequiparantur, *l. 1. ff. de act. et oblig.* vid. CARPZOV. *P. 4. C. 4. Def. 10.* ***Conductor onera Iurisd. ferre tenetur.***

CAP. III.
DE IVRE CONDVCTORIS.

§. I.

In Exercitio Iuriſdict. non eſt turbandus, Quia finis conductae Iuriſdictionis maxime iſte eſt, vt Conductor vſum eiusdem,ſiue emolumenta percipiat, idem a Locatore in exercitio eius non eſt turbandus, ſiue Locator ſit Princeps, ſiue priuatus. *ſiue Locator ſit Princeps,* Licet enim Principes Legibus ſint ſoluti, tamen eo ipſo, dum contrahunt, legibus publicis, et normae Contractus, quem ineunt, ſe adſtringunt, et proinde actionibus ex contractu ortis non tam tenentur,quatenus ciuiles leges id diſponunt,ſed quatenus fidem ſuam dederunt. *ſiue Priuatus.* De priuato multo minus erit dubitandum, cum ex natura locationis, et lege *15. ff. Loc. Cond.* ad id obligetur. Non tantum autem ipſe locator in id allaborare debet, ne per ſe in exercitio Iurisdictionis locatae conductori interuertatur commodum, ſed etiam ne per alios id fiat; Vtrumque autem ſi intermiſerit, conductori ad intereſſe eſt obligatus, *cit. l. 15. et 33. ff. Loc. Cond.* Quamobrem Locator ius exercendi Iurisdictionem intra tempus Locationis vendens, non liberatur hoc ipſo ab obligatione, qua Conductori eſt obſtrictus: Habet etenim Conductor emtorem non obligatum ad implendum contractum Locationis cum priori Domino initum, *l. 9. C. Locat.* ſed compellere poteſt Locatorem ad praeſtandum id quod intereſt, non factam fuiſſe hanc interruptionem, vid. MEV. *P. I. Dec. 54.* Quoties enim ſtat per alium, quem Locator prohibere potuit, quo minus Conductor emolumentis Iurisdictionis frui poſſit, ille ad id quod intereſt conductori tenetur. *l. 24. §. 4. l. 33. ff. de Loc. Cond.*

§. II.

Quae ſint emolumenta Iurisdict. In quo autem emolumenta Iurisdictionis potiſſimum conſiſtant, paucis determinare allaborabimus, vt appareat, quan-

Digitized by Google

quantum iuris ſibi Conductor circa eiusmodi Conductionem vindicare poſſit: Vbi inprimis videbimus, quid ad Iurisdictionem Perſonalem locatam referendum? In genere hic dicendum: Si vtraque Iurisdictionis ſpecies tam Superior quam inferior locata ſit ſine vlla reſeruatione, eiusmodi conductorem ea capere emolumenta, quae ante locationem a Praefecto in rationes ſunt redacta; Proinde talis Conductor merito etiam percipit *die* Commiſſion-*und Geleits-Strafen*, et licet Princeps ſibi in Locationis Contractu reſeruauerit ius aggratiandi et poenam corporalem in mulctam conuertendi, Conductor tamen eam mulctam recte ſibi aſſerit: Pari iure ad conductorem quoque pertinent: *Die Hülffs-und Abzugs-Gelder; Gerade und Heer-Geräthe, ſo dem Amte heimgefallen*, tanquam bona vacantia, ad onera Iurisdictionis ferenda, vid. HORNII *Conſult. Reſponſ.* et *Sentent. pag. 721.* et BERGER. *in Oecon. Iuris pag. 683.* Quodſi vero ſola inferior locata ſit Iurisdictio, ad eiusdem emolumenta determinanda in ſubſidium adhibendae erunt *Reſolut. Grau. de an 1555, et 1543. Tit. Was zu Ober-Nieder oder Erb-Gerichten gehörig.* Sed prudentius aget, vtiliusque eiusmodi conductor ſibi proſpiciet, ſi omnia ſpeciatim exprimenda a Locatore in contractu ſibi curet. *Perſonalis.*

§. III.

Quae emolumenta Conductor Patrimonialis Iurisdict. ſibi aſſerere poſſit, hac includuntur regula: Quicquid vtilitatem praeſtat Domino Iurisdictionis in exercitio eiusdem, illud cedit conductori, niſi aliter ſit conuentum. Illa vero, miſſis nunc iis, quae in citata Reſolutione iam expreſſa deprehenduntur, maxime ſunt ſequentia: 1) Habet ius Perſonas iudiciales conſtituendi, 2) Ius poenas mitigandi et corporales in pecuniarias mutandi, eoque magis, ſi nulla poena determinata adeſt; Et quanquam ſuper hoc *Patrimonialis, et quae ad Conduct. ſpectant.*

puncto

Digitized by Google

punɛto inter CARPZOVIUM, STRUVIUM et ZIEGLERUM agitata ſit controuerſia, tamen illa per *Reſolut. Grau. de an. 1661. §. 59. Tit. von Juſtitien-Sachen* deciſa eſt, et Iurisdictionem Patrimonialem habentibus permiſſum, fuſtigationem et relegationem perpetuam in poenam pecuniariam, praeuio Collegii Iuridici iudicio, transmutandi. Etiam ſpeciali *Reſcripto de die 28. Sept. an. 1715.* Inferiorem Iurisdict. habentibus conceſſum, carcerem in mulctam commutandi. Quae tamen poteſtas tantum in Sax. Elect. non vi Iurisdictionis, ſed vi Priuilegii magiſtratibus aſſeritur, et tantum intelligenda de ſurrogatione mulctae in locum poenae lege determinatae; Nec in ipſa Sax. Elect. diſpoſitio citati §. 59. *Reſolut. Grau.* vltra caſus ibidem expreſſos erit extendenda. Quamobrem poena, quae in delinquentes contra Edictum Regium Duella cohibens, conſtituta eſt, ab eo, qui ſuperiorem habet Iurisdictionem, in pecuniariam minime mutari poteſt, prout in hanc ſententiam reſpondit *Facultas Iuridica Witteb. an. 1710. M. Dec.* teſte *Ill.* GRIBNERO *in Diſſertat. de his, quae vulgo, ſed perperam ad Iurisdict. referuntur.* Quod etiam de Delictis carnis aſſerendum, idque eo certius, cum in Edictis Regis noſtri Potentiſſimi de an. 1700. M. Oct. et 1709. M. Sept. expreſſe ita ſit ſancitum. Probe tamen notandum, priuilegium iſtud iam recenſitum tantum Patrimonialem Iurisdict. habentibus competere, minimeque ad eos ſpectare, quibus Adminiſtratoria eſt conceſſa, per verba *d. §. 59. Reſolut. Grau. So mit Ober-Gerichten belieben.* 3) Habet ius exercendi ſpeciem iuris Fiſci in Sax. Elect., vi cuius Iurisdictionem ſuperiorem habenti, deferuntur bona Caduca, Gerada, nec non omnes res Expeditoriae deficientibus legitimis ſucceſſoribus, *Part. 3. Conſt. El. 38. §. fin.* CARPZ. *in Pract. Crim. P. 3. quaeſt. 109. n. 70.* SECKENDORFF *in Teutſchen Fürſten-Staat P. 3. C. 3. S. 9. §. 2.*

4) Ius

4) Ius Detractus de Subditi defuncti bonis extraneo relictis, ab eoque exportandis; Quod etiam exercetur, ſi ſubditi ſub alterius Domini Iurisdictionem ſe conferant, licet non ex territorio eiusdem Principis emigrent, vid. SECKENDORFF *in Teutſchen Fürſten-Staat P. 3. Cap. 2. ad ſ. 13.* Quodſi plures ſint in vno loco, qui Iurisdictionem habent, iſte hoc ius exercet, qui Superiorem habet. Quin imo licet alicubi ius detractus non vigeat, ſubditi vero defuncti haeres ex eo loco ſit, vbi id obtinet, ius Retorſionis exerceri poteſt, *P. 3. Conſt. El 38.* SECKEND. *c. l. ſ. 13.* 5) Ius Sportulas iudiciales et mulctas exigendi, hac tamen cum diſtinctione, vt ex cauſis Criminalibus prouenientes iurisdictionem ſuperiorem habenti addicantur per *Ordin. Erneſti et Alberti &c. Tit. was zu Ober-Nieder-oder Erb-Gerichte gehörig*, et per *Mandatum ſpeciale de an. 1624. d. 29. Iunii.* 6) Ius Pignorandi *P. 2. Conſt. El. 8.* CARPZ. *P. 2. C. 27. def. 3.* 7) Dimidiam partem poenarum, ab iis praeſtitarum, qui furtum ligni commiſere per *Mand. Ioh. Georgii I. de die 1. Martii 1619.* quae diſpoſitio a Potentiſſimo noſtro AVGVSTO peculiari Mandato *de die 11. et 12. April. 1709.* repetita. 8) Tertiam partem poenarum, qua iſti afficiuntur, qui cereuiſiam tributis ſubtrahere fuerunt anniſi, vid. *Erklärung des de dato den 15. April. anno 1702. ergangenen Interims-Ausſchreibens der auf einen neuen Fuſs, nach denen Faſsen gerichteten Tranck-Steuer de die 20. Ian. 1703. Cap. 21.* 9) Tertiam partem poenarum *von unterſchlagenen Impoſten*, cum iure in eiusmodi delinquentes inquirendi, vid. *Ausſchreiben de die 17. Iun. 1700. die Abſtattung derer von gewiſſen Stücken bewilligten Abgaben betreffend. Cap. 11.* 10) Partem quartam eiusdem poenae, qua iſti mulctantur, qui Corniculo Poſtarum ſine auctoritate publica vtuntur: vid. *Poſt-Ordnung de die 27. Iulii. 1713.* Quae poſteriores duae ſpecies Iu-

 risdictio-

Digitized by Google

riſdictionem Inferiorem habentibus competunt. 11) Tertiam patrem iſtius poenae, qua ille afficitur, qui Exceptionem non adimpleti Contractus friuole et ad Litis protelationem oppoſuit, v. *Anhang O. P. S. R. §. 4.* conf. *Excell.* D. KVNHOLD *in Diſſertat. de Vſu Except. non adimpleti Contractus hodierno.* 12) Eandem poenae partem Conductor percipit, ſi haeres ex debito defuncti executiue conuentus, negauerit ſe eſſe haeredem, *ib. §. 7.* 13) Idem quoque obtinet, ſi debitor executiue conuentus in reconuentione Exceptionem non numeratae pecuniae probauerit, *ibidem §. 8.* Omnia haec emolumenta in hoc §. recenſita, Conductori cedunt, et Locator illa priuatiue dediſſe intelligitur, ita vt penes eum nihil maneat, niſi quod reperiatur reſeruatum vel exceptum, MEV. *Part. 4. Dec. 246.*

§. IV.

Quae ad Conductorem non ſpectant.

Et haec iam recenſita Iurisdict. emolumenta illis praecipue annumerantur, quibus Conductor Iurisdictionis per tempus Locationis frui poteſt. Reliqua autem, quae huc praeter iſta referuntur, cum perſonam Domini Iurisdictionis tantum concernant, Conductori Iurisdict. non ſunt vindicanda, quo referendum. 1) Ius Precum Eccleſiaſticarum, quibus Dominus Iurisdictionis a Subditis eſt includendus per Reſcript. Chriſt. II. *Daſs die Obrigkeit und* Collat. *ins Kirchen-Gebet eingeſchloſſen werden ſollen* de die 22. Oct. 1630. 2) Porro huc etiam ſpectat poteſtas Dominis Iurisdictionis conceſſa, immobilia coram ſuo iudicio oppignorandi, *Dec. El. 38.* Contrahendi, ſubditos ſuos in ſuo iudicio in realibus et perſonalibus feudalibusque Cauſis conueniendi, *O. P. S. R. Tit. 2. §. 3. Verzicht leiſten*, Teſtamenta condendi. 3) Statuta promulgandi *Ord. Polit. de an. 1661. Tit. 22. §. 2. 3. 5.* 4) Homagium exigendi a ſubditis, 5) Ius ſubditos recipiendi; In genere, vt plura paucis complectamur, hic diſcernenda ſunt,

quae

Digitized by Google

quae Locatori Iuriſdict. competunt *als Gerichts-Herrn*, ab iis quae ei debentur *als Lehn-oder Erb-Zinſs-Herrn.* Quamobrem 6) Conductor neque Cenſus, neque Penſiones, nec Decimas a Cenſitis, Emphyteutis, Villicis, Churmedis, Laſſis, praeſtandas ſibi vindicare poteſt, niſi ſpeciatim ipſi ſint attributa, vid. LVDWIG. *Tract. de Churmeda etc.* Nec 7) Operae ruſticae Conductori Iuriſdictionis cedunt, cum illarum origo et fundamentum non in Iuriſdictione proprie ſit quaerendum, ſed in expreſſa vel tacita conuentione inter Dominum et Seruum, circa manumiſſionem olim inita, dum his, ſub lege operarum aut penſionum Domino praeſtandarum, libertas et praedia fuerint conceſſa; Vnde non abs re teſtimonia et compenſationes manumiſſionis cenſentur; Quamuis non nihil conſuetudini et legi circa eas ſit tribuendum, vti obſeruat Dn. KEMMERICH *in Acceſſion. ad Inſtit. ſ. 10. pag. 710.* Nec 8) Laudemium. Nec 9) Ius Mortuarium, quod Domino ex bonis defuncti Ruſtici, aut hominis proprii in nonnullis locis debetur. conf. HARPPRECHT. in *diſſert. de Mortuario, vom Haupt-Fall, Cl.* LVNIG. *in German. ſacr. diplom. P. 3. pag. 12.* BRVSCH. *de monaſt. Germ. p. 314.* MEINDERS *de Iuriſdict. colonaria p. 123.* Nec 10) Immobilia ſubditorum ſolo Conſenſu Conductoris vendi poſſunt, ſed adhibito conſenſu Domini *des Lehn-oder Erb-Zinſs-Herrn, O. P. Sax. Tit. 46.* 11) Si pignorans ſit ſubditus Domini Iuriſdictionis, et pignora eidem ſubducendo, animo transferendi Iuriſdictionem in alterius iudicium deferat, illi per *Part. 2. Conſt. 8.* liberum eſt, talem ſubditum perfidum ad immobilia ſua vendenda adactum, ex terris Iuriſdictionis ſuae expellere. Cum autem praeiudicium maximum in eo verſetur, merito ſoli Diſpoſitioni Domini Iuriſdictionis ſeu Locatoris id reſeruamus. Vlteriorem determinationem eorum quae hactenus diſcernere

allaborauimus, exhibet Sententia ICt. Altorfenſium ſuper hac quaeſtione lata, quam expreſſis verbis adducit AMELVNG *in tractatu de Locat. Conduct. Rei Dominicae pag. 315.*

§. V.

Prorogatio Iurisdict. ſubditis non concedenda.

Omnia igitur emolumenta Iurisdictionis, quae Conductori debentur, ei illibata et integra ſunt concedenda conſeruandaque, quem in finem etiam Conductor ius habet, ſubditos Iurisdictionem prorogare volentes eo adigendi, vt coram ſe lites ſuas dirimendas curent; Cum enim Locatori hoc ius competat, etiam conductor illud exercere poterit. Nec quisquam dubitauerit, Dominum Iurisdictionis Patrimonialis, de Domino enim Iurisdictionis Perſonalis hoc certiſſimum eſt, ſubditos ſuos ad id compellere poſſe: Idque facile euinci poterit, ſi modo principia Iuris Ciuilis hac in parte relinquentes conſideremus, Dominum Iurisdictionalem ſuam in ſubditos Iurisdictionem, non iure magiſtratus, ſed iure Dominii habere, SCHILTER. *Ex. ad ff. VI. §. 23.* Quemadmodum enim de Iure Canonico certum eſt, Iurisdictionem Clericalem prorogari non poſſe, ob hanc potiſſimum rationem, ne tendat in praeiudicium Ordinis Clericalis, *C. ſi diligenti 12. C. ſignificaſti. 18. X. de Foro Compet.* ita etiam haec ratio ad Patrimonialem Iurisdict. quadrabit, ſi illi adhuc addiderimus hanc, ne ſcilicet Prorogatio tendat contra beneficium et priuilegium Ordini Clericali per conceſſionem huius Iurisdict. datum; Et proinde ſubditis pari modo non eſt conceſſum, Iurisdictionem iſtam cui ſubſunt, expreſſe prorogandi: Reſpicit enim eiusmodi forum conceſſum, tam fauorem Domini Iurisdictionis quam Subditorum, cui Subditus ſolus renunciare non poteſt, niſi conſentiente Domino Iurisdictionis, alieno enim facto alterius ius non mutatur, *l. 27. ff. de Procurat.* nec alteri per alterum iniqua poteſt inferri conditio, *l. 74. ff. de Reg. Iur.*

Digitized by Google

Iur. Id quod etiam apud Gallos fieri non poteſt, ex ea ratione, quia ibi omnis Iurisdictio eſt Patrimonialis, PETR. COSTAL. *L. I. de iudiciis.* Merito igitur eiusmodi prorogantes poenis afficiuntur, v. SECKEND. *teutſcher Fürſten-Staat. P. 2. C. 9. ſ. 2.*

§. VI.

Obligatus equidem eſt Conductor ad ſoluendam mercedem pro iure omnia haec percipiendi emolumenta; His autem ceſſantibus, etiam haec eius ceſſat obligatio ad mercedem ſoluendam, nam deficiente cauſa finali, propter quam Contractus initus, ipſe deſinit Contractus, *l. 6. C. de Pactis inter Emt. et Vendit.* Quodſi omnia ceſſent, licentia erit Conductori a Contractu recedendi, *l. 13. ſ. 7. l. 27. ſ. 1. ff. Locat. Cond.* Si autem per quoddam Conductionis tempus Conductor percipere non potuerit emolumenta Iurisdictionis, pro hoc temporis ſpatio remiſſio ei a Locatore facienda, veluti ob cauſam Belli, *l. 33. ff. Loc. Cond.* quin imo ſi ruina eiusdem ſubditi adeo ſunt pauperes redditi, vt eorum lites quieſcere hoc ipſo teneantur, plane liberabitur Conductor ab obligationis ſuae nexu, omnis enim Conuentio tacitam hanc in ſe habet Conditionem: Rebus in eodem ſtatu manentibus, *l. 38. ff. de Solut.* et in eum caſum haec obligatio deuenit, a quo incipere non poteſt, quamobrem eadem vtique extinguitur, *l. 98. ff. de Verb. oblig.* eſt enim ſtatus et Conditio Iurisdictionis Cauſa, ob quam Conductor ad contrahendum perſuadetur. In genere hic dicendum: Quoties Iuſtitium tempore Conductionis exiſtit, toties Conductori a Locatore remiſſio facienda. Omnia autem haec ceſſant, ſi conductor in ſe receperit, ſe nihilominus mercedem ſoluturum: nec quidquam huc faciet, quod pro laboribus fruſtra adhibitis, pro nullo commodo mercedem ſoluere teneatur; cum verba pacti expreſſa conductori obſint. Porro

Quando merces remittenda.

Digitized by Google

haec ceſſant, ſi tempore calamitatis publicae conductor hunc inierit contractum, nam ſic videtur hoc periculum in ſe ſuſcepiſſe, et obligatus manet ad adimplendum Contractum. Proinde difficilior hoc caſu eſt remiſſio mercedis, difficillima autem reſolutio obligationis, qua locatori eſt obſtrictus.

§. VII.

Quando ius Locatoris et Conductoris exſpirat.

Finito tempore a contrahentibus praefinito, vtriusque exſpirat ius. Et quamuis locatio vltra nouem annos fuerit inita, tamen non ideo ius aliquod in Re ſibi acquirit Conductor, ſed finito tempore vtique ius ſuum exſpirat, nec aſyli loco hoc caſu vti poterit *l. 1. §. 3. ff. de Superficiebus,* cum non ſolum inſpecta ratione huius legis, verum etiam collata *l. 39. ff. de Loc. Cond. et l. 2. C. de Praeſcript. 30. et 40. ann.* ab hoc repellatur.

Non morte.

Non autem morte vtriusque contrahentis extinguitur ius, ſed tranſit ad haeredes Locatoris et Conductoris, idque iure Ciuili et Saxon. *ſ. ſ. I. Loc. Cond. l. 10. C. eod. P. 2. Conſt. El. 37.* Quo tamen in caſu haeredes Conductoris tenebuntur, ad legitimum officialem *einen Gerichts-Verwalter* conſtituendum, ſine hoc enim ius defuncti proſequi non poterunt.

§. VIII.

Concluſio.

Sed hic ſubſiſto; Licet praeuideam multa adhuc dicenda reſtare, quae dignitas huius materiae exigat. Deo interim Ter Optimo Maximo pro conceſſa gratia omnibusque per totum vitae tempus in me collatis beneficiis gratias perſoluo immortales, eiusque diuinae clementiae me meaque ſtudia in futurum etiam commendo. Beneuolus autem Lector veniam mihi dabit, ſi quae minus apte aut pro dignitate huius materiae dicta deprehendet. Patriae et Patronis exhibendum erat aliquod induſtriae meae et temporis in hac Academia locati ſpecimen, quibus ſi vel ex aliqua parte ſatisfeciſſe videbor, merito mihi gratulor, meliora cum Deo promittens.

* * *

Digitized by Google

VIRO

PRAENOBILISSIMO, CONSVLTISSIMO ATQVE AMPLISSIMO

DOMINO
CHRISTIANO SOMMERO

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS ET SAXONIAE ELECTORIS SECRETARIO REGIMINIS AC CIVITATIS DRESDENSIS SENATORI

FAVTORI SVO COLENDO

S. P. D.

PRAESES.

Fortes creari fortibus ac bonis, nec imbellem feroces progenerare aquilas columbam, veriſſime canit Vates. Intuenti mihi Filii tui merita, conſpicio ſimulacrum Paternarum Virtutum, quas in Te mirantur omnes, VIR AMPLISSIME, *quibus amicitia* TVA *propius frui contigit. Si pietatem haud fucatam, ſi iudicii acumen, ſi labores indefeſſos, ſi denique morum elegantiam in Filio Politiſſimo depraedico, Paterna veſtigia preſſo pede ſequentem merito collaudandum profiteri cogor. Poſteaquam enim Filius* TVVS *intereſſe coeperat Lectionibus meis, Tan-*

tum

tum in arduis diiudicandis ardorem, *Tantam ingenii felicitatem, improbo labore omnia vincentem in Eo perſpexi, vt hortari ad honores palmae per ſe currentem ſuperuacaneum exiſtimarem. Inſignem hoc animo* TVO *excitabit laetitiae ſenſum, quum votis, quae pro Filii ſalute nuncupare Pietas* TE *iuſſit laudatiſſima, feliciſſimus nunc reſpondeat euentus, ex quo fructus Paternarum ſollicitudinum vberrimos ſperare queas. Emolumentum Patriae, praeſidium Familiae inclutae certiſſimum ſpondent progreſſus ſtudiorum Filii* TVI, *qui omnem vitae ſuae rationem ita compoſuit, vt ad ſummam laudem iure ſuo adſpirare poſſit. Luculentiſſimum praebet teſtimonium praeſens ſpecimen proprio marte ab eo conſcriptum, ex quo nihil mihi vindico, ne plagii vitium incurriſſe videar; ſed cui debentur, Filii* TVI *ſolertiae cuncta tribuo. Gauiſus ſum in ſinu, dum breui tempore alterum fidei meae creditum praeter ſpem atque opinionem publico Eruditorum Certamini ſiſto, cui aliena opera abuti opus haud fuerat. Hinc gratulor* TIBI, PARENS FELICISSIME, *ex animo egregios hoſce Filii* TVI *conatus, et vt ex Ipſius incrementis Tua quotidie augeatur laetitia, tota mente voueo.* TE *vero ſeruet Summus Omnium Moderator et Arbiter cum incluta gente* TVA *ad longaeuos annos ſoſpitem incolumem, omnique ex parte beatum, quo ex felicitate Filii* TVI *fortunatiſſimum* TE *Parentem factum quam diutiſſime ſentias.* TVO *interea Fauori me commendatum habeas, precor. Vale.*

A6 11475678

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google